

Slöjd och hantverk

Vanor och värderingar 2012–2014

Klara Bové, Annika Bergström och Jonas Ohlsson [SOM-rapport nr 2015:11]

Innehållsförteckning

Information om den nationella SOM-undersökningen	1
Tabell 1 Gått på hemslöjdsmarknad/-utställning efter kön, ålder, utbildning, bostadsort, region och subjektiv klasstillhörighet, 2014 (procent)	4
Tabell 2 Sysslat med handarbete/hantverk efter kön, ålder, utbildning, bostadsort, region och subjektiv klasstillhörighet, 2014 (procent).....	5
Tabell 3 Ägnat sig åt kreativ verksamhet och gått på konstutställning och hemslöjdsmarknad/utställning, 2014 (procent)	6
Tabell 4 Intresse för hemslöjd/handarbete i allmänhet, 2012–2014 (procent)	6
Tabell 5 Intresse för hemslöjd/handarbete kön, ålder, utbildning, bostadsort, region och subjektiv klasstillhörighet, 2014 (procent).....	7

Information om den nationella SOM-undersökningen

SOM-institutet vid Göteborgs universitet genomför varje höst sedan 1986 en nationell frågeundersökning i syfte att kartlägga den svenska allmänhetens vanor och attityder på temat Samhälle, Opinion och Medier. Data samlas in via postala och webbaserade enkäter.

SOM-institutet är en samverkan mellan två forskningsenheter vid Göteborgs universitet: Institutionen för journalistik, medier och kommunikation (JMG) samt Statsvetenskapliga institutionen. En rad forskningsprojekt samverkar med SOM-undersökningarna – flertalet med förankring i någon av dessa institutioner – men även externa projekt och andra aktörer deltar regelbundet.

Resultaten från den nationella SOM-undersökningen presenteras i två huvudrapporter i slutet av juni 2015 respektive december 2015. Varje år publiceras också ett antal rapporter med specialanalyser av enskilda ämnesområden. En utförlig metoddokumentation från den nationella SOM-undersökningen 2014 kommer att redovisas i Vernersdotter, Frida ”Den nationella SOM-undersökningen 2014”, i Annika Bergström, Bengt Johansson, Maria Oscarson & Henrik Oskarsson (red.) *Fragment*.

Undersökningens uppläggning

Den nationella SOM-undersökningen har sedan starten 1986 genomförts i form av en postenkät med möjlighet att svara på webben riktad till ett systematiskt sannolikhetsurval av Sveriges befolkning. Från och med 2009 års undersökning är åldersintervallet 16–85 år.¹ Utländska medborgare har ingått i urvalet sedan 1992.

Omfattningen av undersökningen har ökat efterhand både vad gäller antalet frågor och antalet svarspersoner. 2014 utgjordes den nationella SOM-undersökningen av fyra parallella riksrepresentativa delundersökningar, vilka baseras på ett urval om vardera 3 400 personer, dvs. totalt 13 600 personer. Datainsamlingen för de fyra formulären genomfördes under identiska förutsättningar. I formulär 1 är frågornas tonvikt på politik och samhälle; formulär 2 har tonvikt på frågor om medier och kultur; formulär 3 på livsstil och hälsa; formulär 4 på ekonomi och välfärd. Ungefär en fjärdedel av frågorna är gemensamma för samtliga fyra formulär.

De frågor om hemslöjd och handarbete som analyseras i den här rapporten ingick i formulär 1.

Fältarbetet för den nationella undersökningen följer i huvudsak samma upplägg år från år för att resultaten ska vara jämförbara över tid. Huvuddelen av datainsamlingsarbetet genomförs under hösten. Enkäten skickas ut i slutet av september månad. Under fältperioden genomförs successivt en serie påminnelseinsatser postalt och per telefon. Fältarbetet avslutas senast under februari månad. Redan vid novembers utgång har i allmänhet drygt 90 procent av dem som slutligen kommer att medverka skickat tillbaka sin enkät.

¹ I de nationella SOM-undersökningarna 2000–2008 var åldersintervallet 15–85 år; 1992–1999 15–80 år; 1986–1991: 15–75 år.

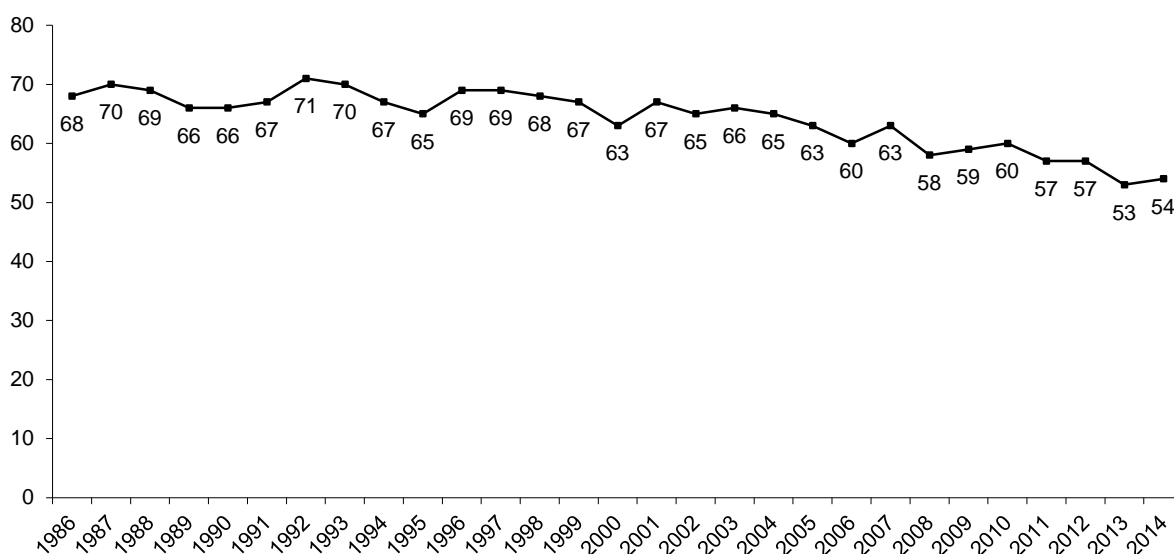
De nationella SOM-undersökningarnas upplägg, 1986–2014

År	Urvalsmetod	Antal formulär	Total urvalsstorlek	Medborgarskap	Åldrar
1986	Systematiskt sannolikhetsurval	1	2 500	Både sv. & utl.	15–75 år
1987–1988	"	"	"	Endast sv.	"
1989	"	"	"	Både sv. & utl.	"
1990–1991	"	"	"	Endast sv.	"
1992–1995	"	"	2 800	Både sv. & utl.	15–80 år
1996	"	"	2 841 ¹	"	"
1997	"	"	2 800	"	"
1998	"	2	5 600	"	16–80 år ²
1999	"	"	"	"	15–80 år
2000–2005	"	"	6 000	"	15–85 år
2006	"	"	6 000	"	"
2007–2008	"	"	6 000	"	"
2009–2011	"	3	9 000	"	16–85 år
2012	"	4	12 000	"	"
2013	"	5	17 000	"	"
2014	"	4	13 600	"	"

¹Gruppen 15-åringar var av misstag inte inkluderade i det ursprungliga urvalet utan tillfördes i efterhand undersökningens första urval om 2 800 personer. ²Gruppen 15-åringar var av misstag inte inkluderade i urvalet.

Svarsfrekvens och bortfall

SOM-undersökningarna har sedan starten 1986 haft en relativt hög svarsfrekvens. För samhällsvetenskapliga postenkäter har svarsfrekvensen brukat ligga på mellan 60 och 70 procent, men det har under senare år blivit svårare att nå dessa nivåer. Figuren nedan illustrerar förändringen i svarsmönster för den nationella SOM-undersökningen år 1986–2014.

Svarsfrekvens i den nationella undersökningen, 1986–2014 (procent av nettourvalet)

Svarande och bortfall i den nationella SOM-undersökningen 2014

	Formulär 1	Formulär 2	Formulär 3	Formulär 4	Totalt
Ursprungligt urval (brutto)	3 400	3 400	3 400	3 400	13 600
Bortdefinierade (naturligt bortfall)	211	184	183	184	762
Nettourval	3 189	3 216	3 217	3 216	12 838
Ej anträffade/svarsvägrare	1 480	1 474	1 523	1 485	5 962
Antal svarande	1 709	1 742	1 694	1 731	6 876
Svarsfrekvens: brutto	50%	51%	50%	51%	51%
Svarsfrekvens: netto	54%	54%	53%	54%	54%

Kommentar: Med naturligt bortfall avses fysiskt eller mentalt oförmögen att svara, adress okänd/flyttat, bor utomlands/bortrest på längre tid, ej svensktalande och avliden.

Svarsfrekvensen (netto) för den nationella SOM-undersökningen 2014 är 54 procent; 54 procent för formulär 1, 54 procent för formulär 2, 53 procent för formulär 3, 54 procent för formulär 4.

Det finns skillnader i svarsbenägenhet hos olika grupper av respondenter i SOM-undersökningarna. Kvinnor svarar exempelvis i större utsträckning än män. Den största skillnaden i svarsmönster finner vi mellan åldersgrupper. Svarsviljan hos personer över 50 år är stabil över tid medan de yngre åldersgrupperna dalar i svarsfrekvens. Den mest svarsvilliga gruppen utgörs av 70–79 åringar medan svarsviljan är lägst bland 16–19 åringar.

SOM-institutet har i samverkan med Nämnden för hemslöjdsfrågor undersökt hur ofta svenskarna hemslöjdar och handarbetar och hur intresserade svenskarna är av hemslöjd och handarbete.

Docent Annika Bergström och fil.dr Jonas Ohlsson har varit undersökningsledare för 2014 års SOM-undersökningar och har det övergripande ansvaret för undersökningarnas utformning och genomförande. Fil. kand. Frida Vernersdotter har varit biträdande undersökningsledare för 2014 års nationella SOM-undersökning med ansvar för datainsamling och databearbetning. Fil. kand. Klara Bové har svarat för databearbetning och presentation i föreliggande rapport.

Tabell 1 Gått på hemslöjdsmarknad/-utställning efter kön, ålder, utbildning, bostadsort, region och subjektiv klasstillhörighet, 2014 (procent)

	Ingen gång	Någon gång under de senaste 12 mån	Någon gång i halvåret	Någon gång i kvartalet	Någon gång i månaden	Någon gång i veckan	Flera gånger i veckan	Summa	Antal
Totalt 2012	66	17	9	6	2	0	0	100	1 519
Totalt 2013	62	24	8	4	2	0	0	100	1 574
Totalt 2014	68	15	7	6	3	1	0	100	1 665
Kvinna	61	17	9	7	4	1	1	100	892
Man	75	12	5	5	3	0	0	100	773
16–19 år	(82)	(7)	(3)	(1)	(3)	(1)	(3)	100	68
20–29 år	79	9	5	3	1	2	1	100	173
30–39 år	76	13	4	4	3	0	0	100	218
40–49 år	69	16	7	6	2	0	0	100	264
50–59 år	69	18	6	6	1	0	0	100	299
60–69 år	59	18	12	6	4	1	0	100	330
70–79 år	59	14	8	11	8	0	0	100	251
80–85 år	(71)	(11)	(5)	(2)	(5)	(3)	(3)	100	62
Låg utbildning	70	12	6	5	5	1	1	100	276
Medellåg utbildning	73	13	6	5	2	1	0	100	478
Medelhög utbildning	65	14	9	6	4	1	1	100	362
Hög utbildning	63	19	7	7	3	0	1	100	515
Arbetarhem	73	10	6	5	4	1	1	100	651
Jordbrukarhem	(57)	(17)	(19)	(2)	(5)	(0)	(0)	100	42
Tjänstemannahem	63	19	7	7	3	1	0	100	590
Högre tj-mannahem	63	16	9	8	4	0	0	100	161
Företagarhem	67	16	8	6	2	1	0	100	120
Ren landsbygd	66	17	8	6	3	0	0	100	231
Mindre tätort	68	16	7	6	2	0	1	100	299
Stad eller större tätort	67	16	7	6	3	1	0	100	814
Sthlm, Gbg, Malmö	74	10	6	6	3	1	0	100	284
Stockholmsområdet	70	13	7	6	3	1	0	100	348
Östra mellansverige	66	17	6	7	4	0	0	100	284
Småland med öarna	60	16	12	6	4	1	1	100	146
Sydsverige	69	19	5	4	2	0	1	100	221
Västsverige	71	10	6	7	4	1	1	100	365
Norra mellansverige	61	22	6	6	4	0	1	100	139
Mellersta Norrland	(73)	(12)	(8)	(5)	(2)	(0)	(0)	100	65
Övre Norrland	(63)	(15)	(11)	(5)	(4)	(1)	(1)	100	96

Kommentar: Frågan lyder 'Hur ofta har du under de senaste 12 månaderna gjort följande? - Gått på hemslöjdsmarknad/-utställning'. Svartaltemativ redovisas i tabellen. 20 personer lät bli att svara på delfrågan och 24 personer lät bli att svara på hela frågan, vilket motsvarar sammanlagt 2,5 procent. Procentbasen utgörs av dem som besvarat respektive delfråga. Resultat i parentes bygger på svarstal under 100 personer.

Källa: Den nationella SOM-undersökningen 2012–2014.

Tabell 2 Sysslat med handarbete/hantverk efter kön, ålder, utbildning, bostadsort, region och subjektiv klasstillhörighet, 2014 (procent)

	Ingen gång	Någon gång under de senaste 12 mån	Någon gång i halvåret	Någon gång i kvartalet	Någon gång i månaden	Någon gång i veckan	Flera gånger i veckan	Summa	Antal
Totalt 2012	45	11	7	8	12	8	9	100	2 987
Totalt 2013	52	11	6	6	10	6	9	100	1 582
Totalt 2014	50	10	6	6	11	8	9	100	1 666
Kvinna	43	12	6	8	12	9	10	100	892
Man	58	8	6	4	9	7	8	100	774
16–19 år	(58)	(9)	(3)	(4)	(7)	(12)	(7)	100	68
20–29 år	48	14	6	6	12	6	8	100	171
30–39 år	46	14	8	6	10	7	9	100	218
40–49 år	53	11	9	9	7	5	6	100	264
50–59 år	52	11	7	5	11	6	8	100	301
60–69 år	46	7	5	8	12	10	12	100	330
70–79 år	51	8	1	3	14	12	11	100	253
80–85 år	(56)	(5)	(2)	(2)	(10)	(15)	(10)	100	61
Låg utbildning	59	4	3	7	9	9	9	100	276
Medellåg utbildning	49	11	6	6	11	8	9	100	480
Medelhög utbildning	47	11	5	5	14	8	10	100	361
Hög utbildning	45	13	8	8	10	8	8	100	515
Arbetarhem	52	8	5	6	9	9	11	100	648
Jordbrukarhem	(44)	(5)	(2)	(12)	(25)	(5)	(7)	100	41
Tjänstemannahem	48	13	6	6	11	8	8	100	591
Högre tj-mannahem	49	9	7	6	14	9	6	100	161
Företagarhem	45	13	5	8	11	8	10	100	120
Ren landsbygd	44	9	6	9	13	10	9	100	230
Mindre tätort	50	11	4	5	11	9	10	100	299
Stad eller större tätort	50	9	7	6	11	8	9	100	816
Sthlm, Gbg, Malmö	51	14	4	7	9	6	9	100	284
Stockholmsområdet	50	13	5	7	9	7	9	100	350
Östra mellansverige	51	9	5	7	11	10	7	100	284
Småland med öarna	51	5	7	7	14	8	8	100	146
Sydsverige	50	13	6	4	12	5	10	100	222
Västsverige	53	8	6	6	9	8	10	100	362
Norra mellansverige	43	12	9	5	11	11	9	100	138
Mellersta Norrland	(43)	(8)	(8)	(5)	(12)	(15)	(9)	100	66
Övre Norrland	(48)	(8)	(4)	(9)	(12)	(9)	(10)	100	97

Kommentar: Frågan lyder 'Hur ofta har du under de senaste 12 månaderna gjort följande? - Sysslat med handarbete/hantverk'. Svartalternativen redovisas i tabellen. 17 personer lät bli att svara på delfrågan och 24 personer lät bli att svara på hela frågan, det motsvarar sammanlagt 2,5 procent. Procentbasen utgörs av dem som besvarat respektive delfråga. Resultat i parentes bygger på svarstal under 100 personer.

Källa: Den nationella SOM-undersökningen 2012–2014.

Tabell 3 Ägnat sig åt kreativ verksamhet och gått på konstutställning och hemslöjdsmarknad/utställning, 2014 (procent)

	Ingen gång	Någon gång under de senaste 12 mån	Någon gång i halvåret	Någon gång i kvartalet	Någon gång i månaden	Någon gång i veckan	Flera gånger i veckan	Summa	Antal
Tecknat/målat	71	10	5	4	5	3	2	100	1 663
Fotograferat/filmat	28	7	5	9	23	18	10	100	1 656
Gått på konstutställning	56	22	11	7	4	0	0	100	1 671
Sysslat med handarbete/hantverk	50	10	6	6	11	8	9	100	1 666
Gått på hemslöjdsmarknad/utställning	68	15	7	6	3	1	0	100	1 665

Kommentar: Frågan lyder 'Hur ofta har du under de senaste 12 månaderna gjort följande?' Svarsalternativen redovisas i tabellen. Procentbasen utgörs av dem som besvarat respektive delfråga.

Källa: Den nationella SOM-undersökningen 2014.

Tabell 4 Intresse för hemslöjd/handarbete i allmänhet, 2012–2014 (procent)

	Inte alls intresserad		Inte särskilt intresserad		Ganska intresserad		Mycket intresserad		Summa	Antal
2014	22		36		31		11		100	1 679

	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	Summa	Antal
2013	20	12	11	10	8	12	6	5	7	3	6	100	1 591
2012	23	12	12	9	7	12	6	6	5	3	5	100	1 528

Kommentar: Frågan lyder 'Hur intresserad är du i allmänhet av: - hemslöjd/handarbete'. För 2012 och 2013 gäller att skalan går från 0 till 10. Skalan är numerisk med verbaliserade ändpunkter där 0 har etiketten 'Inte alls intresserad' och 10 har etiketten 'Mycket intresserad'. 2014 var svarsskalan fyrgradig och samtliga svarsalternativ är redovisade. 30 personer lät bli att svara på hela frågan 2014, det motsvarar sammanlagt ca 2 procent. Procentbasen utgörs av dem som besvarat respektive delfråga.

Källa: Den nationella SOM-undersökningen 2012–2014.

Tabell 5 Intresse för hemslöjd/handarbete efter kön, ålder, utbildning, bostadsort, region och subjektiv klasstillhörighet, 2014 (procent)

	Mycket intresserad	Ganska intresserad	Inte särskilt intresserad	Inte alls intresserad	Summa	Antal
Totalt 2014	11	31	36	22	100	1 679
Kvinna	16	38	32	14	100	900
Man	6	21	41	32	100	779
16–19 år	(10)	(17)	(44)	(29)	100	69
20–29 år	14	28	38	20	100	175
30–39 år	10	30	41	19	100	221
40–49 år	10	28	38	24	100	267
50–59 år	8	29	40	23	100	299
60–69 år	13	37	29	21	100	330
70–79 år	14	32	32	22	100	256
80–85 år	(11)	(29)	(34)	(26)	100	62
Låg utbildning	10	33	33	24	100	283
Medellåg utbildning	9	32	37	22	100	486
Medelhög utbildning	14	29	35	22	100	362
Hög utbildning	12	29	37	22	100	514
Arbetarhem	13	31	37	19	100	662
Jordbrukarhem	(10)	(36)	(42)	(12)	100	42
Tjänstemannahem	11	29	35	25	100	592
Högre tj-mannahem	8	28	36	28	100	161
Företagarhem	9	30	37	24	100	119
Ren landsbygd	10	38	33	19	100	232
Mindre tätort	12	29	39	20	100	304
Stad eller större tätort	11	30	36	23	100	820
Sthlm, Gbg, Malmö	12	27	35	26	100	285
Stockholmsområdet	11	29	36	24	100	349
Östra mellansverige	9	34	37	20	100	283
Småland med öarna	12	34	36	18	100	145
Sydsverige	13	24	37	26	100	224
Västsverige	13	28	34	25	100	370
Norra mellansverige	11	36	40	13	100	140
Mellersta Norrland	(15)	(27)	(37)	(21)	100	67
Övre Norrland	8	40	31	21	100	100

Kommentar: Frågan lyder 'Hur intresserad är du i allmänhet av hemslöjd/handarbete'. Skalan går från 0 till 10. Skalan är numerisk med verbaliserade ändpunkter där 0 har etiketten 'Inte alls intresserad' och 10 har etiketten 'Mycket intresserad'. Procentbasen utgörs av dem som besvarat respektive delfråga Resultat i parentes bygger på svarstal under 100 personer.

Källa: Den nationella SOM-undersökningen 2014.

SOM-institutet vid Göteborgs universitet genomför årligen nationella och lokala frågeundersökningar och anordnar seminarier på temat Samhälle, Opinion och Medier.

SOM-institutet | Seminariegatan 1B | Box 710, 405 30 Göteborg
031 786 3300 | info@som.gu.se | www.som.gu.se

